

PIONEER THEATER, RENO (NEVADA)

1999ko uztailaren 23an

*Henrike Knörr,
Onomastika batzordebua*

Atsegin handi-handiz mintzatzen naiz batzar honetan Euskaltzaindiaren izenean, Euskal Akademiaren ordezkari. Eta hasteko gogoratu nahi nuke Euskaltzaindia 1918an sortu zela, bi helburu nagusi zituela: alde batetik, hizkuntza ikertu eta arauak ematea, eta, bestetik, euskara bera defendatzea eta erabileraz piztea eta zabaltzea.

Gure kezka, beraz, ez da soilik euskararen izkutuak argitzea eta gramatika eta hiztegiak plazaratzea. Hori garrantzi handikoa izanik ere, euskararen beraren bizia eta biziraupena zaigu axola, gure hizkuntzaren geroagatik lehiatzen eta arduratzen gara.

Bi ikuspegi hauetatik, Renoko aste osoko ekitaldiak eta, bereziki, arrats honetakoa, guztiz aukera ona dira Euskaltzaindiaren poza agertzeko, duela 40 urte, Euskaltzaindi pobre (edo pobreago) hark egin zuen bezala.

Izan ere, gaur Basque Studies Programeko buru den Bill Douglass jaunari egiten zaio omenaldia, merezimendu osoz, urte luzeetako lanagatik. Nola ez aipatu eta goraiatu lan hori, Ameriketan, oroz gain, baina mundu guztian ere euskal kultura hain egoki ezagutarazi duena? Nola ez txalotu hango eta hemengo ikasle eta irakasleak biltzeko indarra? Eta –hau ere ez da bigarren mailakoa– nola ez estimatu eta aintzat hartu liburu zientifiko horiek? Ez dezagun ahantz euskara eta Euskal Herria gai gogokoenak zirela –eta oraindik ere, nahiz askoz neurri txikiagoan, direla– inon diren bitxikeriarik eta ergelkeriarik handienak botatzeko. Bai, zinez, lan ederra egin da hemen, lan oinarritzkoa eta puntakoa egin da, nonahi eta noiznahi burua gora aurkez daitekeena, eta Euskal Herriarekiko interesa duten orok irakurri beharrekoa.

Lan horretan Eusko Bibliographia nahi nuke orobat aipatu. Gure Herriari buruz argibide bila dabilenak badu tresna balios-baliosa, Jon Bilbaok Renon bukatu zuena. Espero dezagun oraingo eten hitsa ez dela izango betiko; aitzitik, indarberriturik jarraituko duela Eusko Bibliographiak, garai honetako tresneria miragarria lagun duela.

Basque Studies Programarekiko aitortza 1992an egin zuen Euskaltzaindiak, Renoko Onomastika Jardunaldietan, Programaren 25. urtemugakari. Eta Douglass jauna duela bi urte izendatu zuen gure Akademiak ohorezko kide, “euskarari egindako zerbitzu bikainengatik”. Gainera, Douglass jauna ikerle eta irakasle moduan dituen merezimenduez landa, gizatasuna erakutsi du burrustan betidanik. Don Guillermo, Nafarroan lehenbiziko egonaldian deitzen zuten bezala, gizona baita, eta zintotasunez jokatu du beti.

Bestalde, Ameriketan lan egin duten eta egiten ari diren hainbeste apaizi gure esker ona agertzen diegu gaur. Artzain izan dira, artzainen artean lehenik, eta gero zernahi lanbidetako euskaldunentzat. Bizi direnek bil ditzatela gure goresmenak, eta hildakoak gelda daitezela betiko gure gogoan. Besteak beste direla, euskarak anitz zor die, nabari denez.

Eta azkenik, nola ez, eskerrak North Amerikan Basque Organisationeko lagunei, euskaldunen artean loturak sendotu eta sendotzen dituztelako. Eta eskerrak orobat aste eder hau hain trebeki eta suharki antolatu dutenei. Zerrendak ez ohi dira osoak, eta ez dut izenik aipatuko, baina guztiok dakizue nor diren.

Hizkuntza bat eman zitzaigun eta, Goethe poeta handiak esan zuen bezala, saiatu behar dugu, hartaz jabe izango bagara. Euskara hori egunero behar da landu, zaindu eta aberastu, zuhaixka zuhaitz bihurtu, eta lanabes hori bizitzaren eremu guztietarako egokitu. Euskaraz idatziz eta irakurritz euskaldun beteak bilakatzen gara, izan ere, eta segurtasuna eskuratzen dugu, gure seme-alaben euskalduntasuna segurtatzeaz gain. Jakina, euskararekin soilik ezin gaitzke bizi, beste hizkuntzen premia dugu, baina euskararik gabe hilak gara, eta hala-holako euskara txiroarekin erdi-hilak.

Aurrera, bada, guztiok, han eta hemen, gure Herriaren alde.

RENOKO ASTE NAGUSIA

1999ko uztailaren 19tik 25era

*Henrike Knörr,
euskaltzainburuorde eta Onomastika batzordeburua*

Renon, uztailaren 19tik 25era, ospatu zen Aste Nagusia izeneko. Lau helburu zituen ospakizun horrek: 1. Duela 40 urte egin zen batzar handia gogoratzea; 2. Hango Estatuetan jardun duten apaiz batzuei esker ona agertzea; 3. William Douglass irakaslea, Basque Studies Program-eko zuzendaria, laster zaharsarituko dena omentzea, eta 4. North American Basque organisation delako* bere urteko batzarra egitea.

Ekitaldi gehienak Renoko Flamingo hotelean izan ziren. Hona egitaraua labur:

– “Euskaldunak Ameriketara” erakusketa ederra, Joseba Etxarrik prestatua.

– Hitzaldi batzuk

– Anabel Martin (Emory University), Montxo Armendarizen *Secretos del corazón* filmaz

– Film horren emanaldia.

– Ameriketako euskal emigrazioaren zenbait alderdiri buruzko hitzaldiak, Fresno Unibertsitateko Jeronima Etxeberria eta Euskal Herriko Unibertsitateko Begoña Petxorromanen ardurapean.

– Martzelino Ugalde (Basque Studies Program) euskal deituren gainean mintzatu zen.

– Jill Dyches andrearen (Family History Center) hitzaldia genealogiazko ikerkuntzaz.

– Bertsolaritzari buruzko azalpena, Linda Whiteren eskutik, eta bertsolarien saioa.

– *Euskaldunen Egunkaria, Argia* eta *Gara*-ren azalpena.

Beste ekitaldi bat, sari eta domina banaketarena, gehi dantzak eta kantak, Pioneer Theater deituan izan zen. Euskaltzaindiaren izenean hamabi minutu

mintzatu nintzen, euskaraz eta ingelesez, omenduak goraiatuaz, eta bereziki Basque Studies Program bera. Azken aldean gogorarazi nuen Euskaltzaindiak duela 40 urte ordezkari bat igorri zuela, hots, Kastor Uriarte jauna.

Azkenik, bi jaialdi egin ziren Wingfield Park-en, larunbatean eta igandean. Dantzariak, kantariak, bertsolariak, euskal salgaien azoka eta janedariak izan ziren, giro atseginean. Igande goizean, gainera, meza, Renoko apezpikua han zelarik, eta meza-emaile Marcel Tilloux Eskiulakoa ikusgarria gertatu zen orobat larunbat goizeko euskaldun kabalkada Renoko kale nagusian, parkerako bidean.

Duela 40 urteko ospakizuna antolatzen aritu izan zen Peter Etxeberria, harrezkero urgazle bihurtua, agurtu nahi izan nuen, baina guztiz ezindua aurkitzen da zahar-etxe batean, oroimena galdua, alabak esan zidanez.

